

PERKOVÁTZ-HÁZ

A PERKOVÁTZ-HÁZ TÖRTÉNETE

A Perkovátz kocsmá, ahogy a soproni diákélet hagyománya megőrizte:

*„Brennbergányai tőzoltók vigyázz!
Arccal az Perkovátz, seggel az Schmauzer felé!
Spritznit felcsinálni!
Három önkéntes tűzoltó föl!
Állj!
Sok, sok fele vissza!
Nóta indulj!
Ein, zwei, drei...”*

(Szakestély daloskönyv)

„A Perkovátz-házban működött a két világháború közti időszak jeles kocsmahivatala. A ház eredetileg a Janics család tulajdonát képezte, az akkori főiskolásoknak volt köszönhető, hogy Perkovátz Félix 1924-ben megvásárolhatta. A cseh származású Janics család ugyanis magyarelles volt. A főiskolások többször feljelentették őket emiatt, így a város vezetősége nem hosszabbította meg a család tartózkodási engedélyét.

Perkovátz Félix igen szerette a főiskolásokat. Nála lehetett „auf”-ra inni, de csak annak, aki a megígért határidőn belül törlesztett. A diákok Perkovátz Tanszékként emlegették, és a balekká váláshoz innen is kellett aláírást hozni. Kultúrtörténeti érdekesség, hogy Magyarországon ez volt a második hely (egy budapesti kocsmá után), ahol hűtött csapolt sört lehetett kapni (1931-től; addig nem hűtötték a sört).”

(be.ktk.nyme.hu)

A ház, ami a „diákok tanszékét” jelentette, akkor még több, összeépített hagyományos poncichter porta volt, benne négy kicsiny üzlettel: egy bor-sör kiméréssel, egy pálinka kiméréssel, egy kis szatócsbolttal és egy kis vegyeskereskedéssel. Mielőtt azonban az épület történetére bővebben kitérnénk, fontosabb felidézni a diáknótában is megörökített vendéglőalapítót és családját!

A ház alapítója, Perkovátz Félix 1886. november 20-án született a Sopron vármegyei Alsólászlón (ma Unterloisdorf).

Az akkori szokásoknak megfelelően a névválasztást az aktuális dátumhoz kötötték, november 20-a Szent Félix emléknapja a katolikus naptárban. A család eredetileg horvát származású, 100 évvel korábban még "Perkováč" volt, amit a német környezet változtatott Perkovátz-ra.

A gazdálkodó édesapa korán meghalt, az özvegy édesanya nevelte öt fiát és két lányát. A családi hagyomány szerint az eleven gyerekek sok gondot okoztak a faluban, többek között Félix

nagypapa József nevű bátyjával együtt, mikor felrobbantották a falu szélén álló kanász házikóját. Az eset úgy történt, hogy a Perkovátz család észrevette, hogy valaki folyamatosan megdézsmálja a felvágott téli tüzelőt. A gyerekek valahonnan puskaport szereztek, két fahasábot kifúrtak és kis bombát készítettek. A kanász szerencsétlenségére ezt is ellopta. Az ügy hamar kiderült és az eredmény meghatározóvá vált Félix későbbi életére: a falu bírása kötelezte az özvegy édesanyát, hogy küldje el a faluból a két imosztort. Félixet pincérinasnak adták, aki 1899-től először egy évet Bécsben tanult, majd pedig Budapestre ment. Itt talált munkát, illetve folytathatta pincér tanulmányait. A pesti szálloda- és vendéglátóiparban meghatározó szerepet betöltő Petanovics család szárnyai alá vette az ifjú Félixet. A Petanovics család tulajdonában volt - többek között - a budapesti Metropol Szálló, továbbá a Tátrában az Ótátrafüredi Nagyszálló. Félix 1908-ig, azaz 22 éves koráig a család különböző vállalkozásainál dolgozott pincérként. Életében az 1908-1909 közötti két év szakmailag is meghatározó volt. Barátjával elmentek Liverpoolba, hogy megtekintsék a világ leghíresebb lóversenyét, az ú. n. "Grand National"-t. Egy év angol tartózkodás után Félix hazaindult. Hazaútban pár hónapot dolgozott Aachenben, Frankfurtban és Münchenben, s csak 1909 végén ért haza. Ismét Budapesten, a Petanovics családnál kapott munkát. Ezt a pályát törte meg az I. világháború, ugyanis a Sopron-vármegyei, immáron 28 éves fiatalembert behívták a 76. Gyalogezredhez.

Mint azt a soproniak tudják, a gyalogezredből 1915 végén sokan olasz fogságba kerültek. Félix is 1919-ig – 4 évig – olasz fogságban sínylődött. Szabadulása után visszatért Budapestre, ahol már nem a Petanovicsokhoz, hanem a Déli Vasúttársasághoz szegődött. Jól kereső állást kapott: a budapest–fiumei gyorsvonat főpincére lett. 1921-ben a soproni Déli pályaudvar restijét vette bérbe. Ekkor már családalapításon is törte a fejét, és többször megfordult falujában és a környék zenés-táncos rendezvényein. Itt ismerkedett meg az akkor 20 éves Freyler Máriával, akit 1924-ben feleségül vett. A családalapításhoz azonban stabil otthon és egzisztencia szükséges, ezért megvásárolta a jelenlegi Perkovátz-Ház helyén álló földszintes parasztházat, benne négy kicsiny üzlettel – bor-sör kiméréssel, pálinka kiméréssel, kis szatócsbolttal és kis vegyeskereskedéssel – együtt.

A házasság a szerelem mellett úgy mond "jó party" is, hiszen Mária módos család leánya volt, ki gazdag hozományt hozott az új családba. Félix és Mária tudásuknak és szorgalmuknak köszönhetően sorban kiváltották a parasztházban lévő üzleteket és 1931-től már az egész ház egységes üzleti hasznosításában gondolkodhattak, mindeközben megbecsült soproni polgárokká váltak. Mária jó konyhája, Félix okos és precíz vezetése felvirágoztatta a vendéglőt.

A vendéglő és városunk gasztronómiai történetében fontos epizód az 1933-as esztendő. Félix Budapest után vidéken elsőként honosította meg a hűtött csapolt sört, mely újdonság számba ment. Mellette válogatott borokkal, a soproni borokon kívül főként a balatoni borvidék nedűivel volt tele a pince.

A harmincas évek elején az ingatlan tovább bővült: a család megvásárolta és az üzlethez csatolta a jelenleg is üzemelő konyha épületét.

A vendéglő erősödésével párhuzamosan a család is gyarapodott: 1925-ben megszületett Mária, becenevén Irma, a későbbi dr. Payrich Sándorné; 1926-ban az ifjabb Félix, kinek nevét a bencés gimnáziumban Bódogra magyarosították; majd 1933-ban Hilda, becenevén Tida.

A család életében a következő lényeges dátum 1941-1942. A 17 éve működő vendéglő anyagilag is megerősödött és Félix elérkezettnek látta az időt a Széchenyi tér épületegyüttesébe bele nem illő parasztház átépítésére. A Becska István építőmester által tervezett épületet 1941 tavaszán lebontották, s egy év múlva, 1942-ben már állt és működött a ma is látható polgári épület. Az épület ónémet homlokzatát városunk neves építészmérnöke, Schármár Károly tervezte.

A II. világháború elérte Sopront, de szerencsére az 1944. december 6-i bombázás megkímélte a házat. Ekkor már az emelet menedéke volt a család – az ország más részein élő – rokonainak is.

Bódogot a katolikus Perkovátz szülők a bencés gimnáziumba írtatták, mely sorsdöntő az életében, életre szóló barátságok szövődtek és ambíciói a jogi pálya felé terelték. A diploma megszerzése után a nála három évvel fiatalabb Böröndy Erzsébetet vette feleségül. Kapcsolatuk még Sopronban kezdődött – Bódog bencés gimnáziumi évei alatt Erzsébet a soproni Állami Leánygimnázium diákja volt –, s folytatódott a budapesti egyetemi évek alatt is. Az ugyancsak osztályidegen Böröndy Erzsébetet nem vették fel a Zeneakadémiára, mert családjának 70 hold földje volt, hiába nyert 18 évesen országos Bartók-zongoraversenyt. Bódog javaslatára a közgazdasági pályát választotta, ahová aztán Bódog is beiratkozott. 1951-ben végeztek mind a ketten, abban az évben, amikor az üzletet államosították. A II. világháborút követően egy évig nem működött a vendéglő, Félix csak 1946-ban tudta visszakérni iparengedélyét. Az 1946-1951 közötti időszakban már Bakk László volt a Ház főpincére, az államosított üzlet későbbi megbecsült vezetője. Perkovátz Félix még hat évig élt az emeleti lakásban, azonban az államosítást követően soha többé nem tette be a lábát a földszinten működő Kékfrankos vendéglőbe. Nehéz idők voltak ezek, amikor a pályakezdő gyermekek, főként Bódog és az itthon élő Irma támogatásából éltek a szülők. Bódogot az új rendszer Mosonmagyaróvárra küldte volna ügyésznek (nem a fiatal választott, hanem az iskola jelölte ki a munkahelyét), a közgáz pedig, ismerve jogi végzettségét, a MÁV vasúti főosztályára küldte Budapestre. "A sors és az élet sokszor egyszerű dolgokon múlik" – szokta mesélni Bódog. "Móvára 1951. július 1-én, Budapesten augusztus 1-én kellett volna munkába állnom. 25 évesen döntésemet a még utolsó egy hónapos nyári szabadság motiválta. Így kerültem a vasúthoz."

Erzsébetet a Ganz-MÁVAG-hoz küldték, ahol két év munka után számviteli osztályvezetőnek nevezték ki. Erzsébet azonban – 70 holdas szülői háttere miatt – mint osztályidegen, nem dolgozhatott tovább. Alkalmi munkákat vállalt, többek között egy pesti játékboltban.

A forradalom után enyhülést mutató új rezsim 1957-ben megengedte a két alkalmazottal dolgozó kiskulákoknak, hogy visszakérjék tulajdonukat. Félix figyelmét erre volt gimnáziumi osztálytársa, akkor már városi főügyész: dr. Mezősi István hívta fel. A jogászok tudták, hogy a tulajdon mindig kogens, meghatározó a jogban, és igazuk is lett. Birtokba ugyan nem vehették az éttermet, mert kényszerbérletbe kellett engedni, de a tulajdont bejegyezték. Ma már anakronizmus a szerződés egyik utolsó pontja, miszerint "a jelen bérleti szerződést a bérbe adó csak abban az esetben mondhatja fel, ha a bérlő megsérti a szocialista egymás mellett élés szabályait."

A vendéglőt 1951-től először a Soproni Szálloda és Vendéglátóipari Vállalat, majd pedig a Győr-Sopron Megyei Vendéglátó Vállalat bérelte. Az 1957-1989 közötti időszakban a Kékfrankos vendéglő Sopron elismert éttermei közé tartozott.

1957-ben tehát a ház visszakerült a család tulajdonába, de az alapító. Perkovátz Félix 1957. július 7-én elhunyt. Pontosán egy évvel halála után született meg Perkovátz Tamás, a Ház jelenlegi tulajdonosa.

Perkovátz Tamás, a jelenlegi tulajdonos az Orsolya téri Általános Iskolába, utána a Széchenyi István Gimnáziumba járt, majd az Erdészeti és Faipari Egyetem faipari karán tanult tovább. Okleveles faipari mérnök végzettséget szerzett, majd 1982-85 között a budapesti Ligninpex Külkereskedelmi Vállalatnál üzletkötőként, majd pedig fél évig a Hungarotex Külkereskedelmi Vállalatnál mérnök üzletkötőként dolgozott. 1984-86 között elvégezte a Külkereskedelmi Főiskola külkereskedelmi-áruforgalmi szakát, alátámasztva ezzel üzletkötői munkáját. 1986. január és augusztusa között szolgálta le katonaidejéből az utolsó hét hónapot Szentkirályszabadján. Édesanyja betegsége miatt hazaköltözött és az Elzethnél vállalt állást kereskedelmi - és értékesítési osztályvezetőként. Édesanyja halálát követően 1987 nyarán édesapjával elhatározták, hogy újra családi kézbe veszik a vendéglőt. Ekkor már lehetett érvényesíteni a tulajdonjogot, és két évig tartó jogi procedúra után kimondták a kényszerbérleti szerződés megszűnését.

Először bérbeadással próbálkozott apa és fia, de ez rosszul sikerült, és saját kézbe kellett venni majd helyreállítani a bérlő által szétvert üzletet.

A Ház mostani arculatát 1992-ben nyerte el. Perkovácz Tamás tulajdonos így emlékszik azokra az időkre:

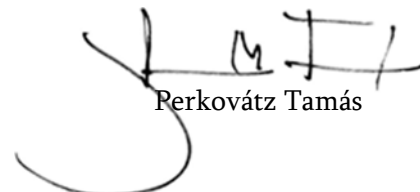
„Sok jelentkező volt a ház bérlésére, de az igazi megoldást Elzettes kolléganőmnek, Madáchi Istvánnának köszönhetem, aki javasolta, hogy találkozzam férjével, Istvánnal. Ő, aki akkor Budapesten élt, mutatta meg a fővárosban az akkor már üzemelő Apáczai Csere János utcai John Bull Pubot. A döntés gyorsan megszületett és március 7-én, névnapomon aláírtuk a franchise szerződést. Akkor még úgy gondoltam, hogy mások üzemeltetik és én csupán tulajdonosként fogok szerepelni édesapámmal együtt. Azonban az élet mást diktált, s mint Pilátus a Credoba, beleestem nyakig a vendéglátásba.

Az események gyorsan peregtek: hitelfelvétel, búcsú az Elzettől, tárgyalások az angolokkal, építkezés és az édesapám születésnapjára – december 5-ére – megszervezett ünnepélyes megnyitó... Hogy miért választottam az angol pubot? Belejátszott nagyapám angol kapcsolata, a hely, hiszen a vendéglő a Széchenyi téren áll (Széchenyi és az angol kapcsolat, velünk szemben az angol mintára épült Casino épülete) és nem utolsó sorban Széchenyi három nagy műve közül a Hittel! 150.000 Ft készpénzzel indult a vállalkozás.”

1992. december 5-én nyílt meg ünnepélyesen a ma ismert Perkovácz-Ház kapuja – akkor még John Bull Pubként. 1999-től már régi-új nevén – akkor még két szinten (földszint, pince) - Perkovácz-Házként működik. Azonban a ház emeletét is csakhamar bekebelezte a közélet. A tulajdonos közösségi térére építtette át a hajdani családi otthont, s édesanyja, Böröndy Erzsébet beceneve adta a különterem nevét: Daruka. E különterem méltó helyszíne családi-, munkahelyi rendezvényeknek, baráti összejöveteleknek, esküvőknek és több civil szervezet otthona is: itt tartja rendszeres üléseit a Rotary Club Sopron, a LION's Club Sopron, a Kitaibel Pál Természettudományos Asztaltársaság, a Soproni Helytörténészek Köre valamint a Perkovácz-Ház Baráti Köre. A Ház e körök mellett más rendszeres összejöveteleknek is helyet ad, többek között a Perkovácz Tamás által életre hívott soproni kvíznek: havonta kétszer mintegy 150-en játszanak a hagyományos fejtörő játékon.

A Ház így ma már háromszintes: a hajdani pincében van az „Alsóház”, ami az étterem része. A földszint maga az vendéglő, az emeleten pedig az elegáns különterem fogadja a vendéget.

Legyen a vendégünk, és térjen be hozzánk máskor is!

Perkovácz Tamás